

La concepció romàntica de l'amor, rerefons de la violència sexista. 1

Prof. Coral Caro. 27/06/06.

Un dels problemes que es manifesten cada vegada de forma més alarmant a la nostra societat és el de la denominada violència de gènere. El mite de l'amor romàntic és una forma d'entendre les relacions, entrelaçades en el social i en el pla simbòlic dels mites, la literatura, els contes interioritzats a la infantesa. Són mites culturals de la societat i estereotips de l'amor diferents en les noies i els nois. Com desemascarar aquesta entelèquia? L'hem de fer conscient per poder canviar-la. En aquesta concepció de l'amor romàntic es fixa l'energia de l'amor, que és enorme, en el subjecte escollit de forma inflexible. En base a aquest vincle, els maltractaments sorgeixen i ella espera que ell canviï, no pot acceptar que "el seu príncep blau" no sigui com ella l'ha imaginat. Així, s'han de buscar noves formes d'estimar, ensenyar altres formes d'amor, desvetllar l'imaginari amorós a través d'una coeducació sentimental com a base d'una altra sexualitat.

És necessària una alfabetització visual en la societat mediàtica. El cinema és un producte cultural que gaudeix de legitimitat i ens defineix per mitjans de representacions culturals. Detectar aquests estereotips, ser conscient dels seus significats i mostrar allò tan subtil d'aquestes creences, és una feina dels nous programes de coeducació a l'Educació Secundària.

Algunes noies quan comencen una relació i s'enamoren, es tiren a la piscina en plena fase d' enamorament, entregant-se emocionalment sense reserves, abans de donar-se temps a conèixer realment com és ell.

Les relacions personals asimètriques degeneren en maltractaments.²

Hem d'establir relacions sentimentals en el pla de la igualtat

Quan s'eviten els conflictes amb por de forma sistemàtica en el fons perdent oportunitats per defensar els drets personals i per contrari es van exercitant cada vegada més comportaments de submissió.

El maltractament de la dona està basat, en última instància, en la creença de la desigualtat de drets i deures entre els sexes i la permanència d'una concepció de rols de gènere que supediten la dona a l'home en les relacions de parella.

Un 80 % de les noies i un 75 % dels nois no relacionen la falta d'amor amb el maltracte. L'amor no és l'òstia. Ni l'òstia és l'acceptació superlativa del terme, que idealitza l'amor apassionat, romàntic, i ens fa creure que la vida en parella, és l'única forma de felicitat, i que l'amor és cec. Cupido construeix el parany a on tots em caigut. Però és la societat la que dissenya el parany i teix la vena que ens cega amb el seus missatges de Sant Valentí. "Ànima bessona", "amb tu fins la mort", "el príncep blau" o els finals feliços. Noies i nois joves, adolescents diuen: No m'agrada que miris a les noies, no m'agrada que et posis aquesta faldilla, no parlis amb els meus amics, perquè no portes el mòbil encès?, ets meu, ets meva, ets solament per a mi.

Moltes noies diuen que se senten atretes per aquell noi que "va de dur".

Segons molts nois aquells que lliguen molt són respectats pels seus col·legues.

Molts nois diuen que l'amor és molt important, però és millor no implicar-se tant com ho fan elles.

1 CARO BLANCO, C. La concepció romàntica de l'amor, rerefons de la violència de gènere. Revista

Perspectiva Escolar, 301. Educar és coeducar. Experiències. Gener 2006

2 Trobo de gran interès, per tal ampliar aquest tema, consultar el treball i materials didàctics de Rafaela

Subías de la Fuente Aprendre a estimar sense prejudicis. Llicències d'Estudis Retribuïdes. Curs 2004-05

<http://phobos.xtec.es/sgfprp/resum.php?codi=881>

ACTIVITAT. L'ENAMORAMENT . Tutories

1. Explica per escrit, si vols anònimament, com us sentiu quan esteu enamorats o/i en què consisteix l'amor.

2. El professorat recollirà els escrits preparant la següent sessió segons les característiques d'aquests:

- Comentar la intensa felicitat viscuda.

- La tristesa com van viure el seu enamorament.

- Per què els va produir dolor l'experiència?
- Que l'enamorament, passada la seva efervescència inicial, pot portar al naixement d'una relació asimètrica.
- Que s'ha de gaudir de les emocions que provoca l'enamorament, però també s'ha de saber què es vol compartir amb la persona estimada.

3. Després de llegir alguns escrits en veu alta el professorat estimularà un breu debat plantejant les següents qüestions:

- Creus que s'ha de perdre els amics o amigues quan s'està enamorat o es té parella?
- Creus que quan una persona s'enamora poden estar segures que han trobat la seva mitja taronja?
- Creus que quan una persona s'enamora ha de deixar de ser ella?
- Quan es deixa una relació s'ha d'aprendre a establir distàncies entre la responsabilitat, la generositat i el sentiment de culpa.
- Rebutjar la idea que la gelosia quan es manifesta és per què en realitat el noi o la noia t'estima tant que en realitat no pot controlar-se.
- Rebutjar la idea que alguns adolescents consideren que les relacions d'amor estan en gran part sustentades per una relació que pot produir patiment i en realitat estan mediatitzades per una concepció romàntica de l'amor.
- En l'enamorament també existeixen estereotips de gènere. Identificar-los.

MATERIALS AUDIOVISUALS PER A L'ACCIÓ TUTORIAL

1r. cicle d'ESO:

- Whale Rider. (2002) Directora: Niki Caro.
- No tengo miedo. Dir. Gabriele Salvatore.
- El viaje de Carol. Dir. Imanol Uribe
- Luna de papel. Dir.
- Valentina.

2n. cicle d'ESO:

- JANE EYRE.
- EL CARTERO I PABLO NERUDA,
- ROSETTA
- HÈCTOR.
- Seqüències: Vestit de núvia i control pel mòbil de TE DOY MIS OJOS.
- Seqüències: TOMATES VERDES FRITOS.
- Seqüències: ECLIPSE TOTAL
- Seqüències: EL COLOR PÚRPURA.
- Seqüències: ANTÒNIA
- Seqüències: SUEÑOS DE LIBERTAD
- Curts: POR TU BIEN. EL CLUB DE LAS MUJERES MUERTAS

2

Diari de Laura

"Aquest any m'ha agradat molt que una amiga meva comptés amb mi per compondre la música per una obra de teatre que ha escrit. La veritat és que em va agradar que la meua amiga confiés en mi. La música m'ajuda, és una teràpia posar-me davant del piano a veure el que surt i tocar i matisar i que em surti l'energia, després descanses i et sents feliç. Les coses bones costen més de recordar que les dolentes però crec que els amics, la família, el treball, els estudis... tot en general em va bastant bé. Trobar un equilibri, mantenir-lo i sentint-se bé per dintre, encara que soni a anunci de iogurt, és la més difícil tasca i la més alegre recompensa. En fi, les coses de cada dia poden ser bones o dolentes, depèn de com les miris. Si fas un esforç i les veus especials et produeixen alegria i ets feliç.

Algunes vegades em pregunto, és tan difícil ser feliç? Per tots la felicitat és el mateix que per a mi? Dintre de la felicitat hi ha un xic d'infelicitat? Ara estic preocupada.

Últimament, penso molt en el meu xicot. En la nostra relació estan passant moltes coses que em preocupen encara que segueixo tenint clar que estic molt enamorada d'ell. Des de fa uns mesos surto amb un noi, en Joan,

que és una mica més gran que jo. Som amics i m'agrada molt, encara que ara té bastants inseguretats; és intel·ligent i simpàtic.

Quan vaig començar a sortir amb ell no sabia si m' agradava "sincerament". Li vaig dir que anés a un psicòleg pel tema de la seva inseguretat, i no s'ho va prendre malament, però crec que pensa que el veig fràgil, i és així, a vegades és una mica fràgil, però em cau bé, sé que l'estimo i és un amic de veritat. L'intento ajudar, però no sé si ho aconseguixo.

El problema és que moltes vegades quan faig una proposta en Joan diu el contrari, per exemple, si proposo d'anar al cinema, ell diu d'anar a prendre alguna cosa: però si sóc jo que vull prendre alguna cosa i parlar en Joan diu que perquè no anem al cinema. Al principi no em vaig donar compte d'això. Ara sé que és així, que quasi bé sempre em porta la contrària.

Un dia li vaig dir que perquè no anàvem a casa d'unes amigues que havien llogat una pel·lícula de les que ens agradaven i podien passar la tarda allà, en Joan va dir que li agradaria passejar i anar a prendre alguna cosa. Jo em vaig molestar: sempre que jo proposava de fer alguna cosa, ell no estava d'acord.

Anaven agafats de la mà i vaig notar que el Joan m'empenyia contra un arbre. Vaig ensopegar i vaig caure. Mentre m'ajudava a aixecar-me, solament se li va ocórrer dir-me que sempre estava distreta, que era un desastre i que sempre queia. Em va fer mal la seva actitud i més perquè jo sabia que ell m'havia empès contra l'arbre. Em vaig posar tant trista que en Joan ja no sabia que fer per alegrar-me. La veritat és que jo quan vaig veure tots els esforços que feia i la cura que tenia amb mi em vaig oblidar del meu dolor. No volia sentir-me malament al seu costat. Finalment ens van anar al cinema els dos i ho van passar molt bé junts. Des d'aleshores veia a en Joan més tranquil i més segur que abans. Em va dir que sóc molt important per a ell. Això em va arribar al cor, perquè ell és el més important per a mi. Conec altres nois, però solament estic bé amb ell. Total, al final ho passen molt bé els dos i això és el que val, compartir bons moments em fa sentir estimada, encara que sé que no serà un camí de roses i més després del que ha passat avui.

Jo gairebé havia oblidat el rotllo de l'arbre i estava molt confiada. Per això m'ha fet mal el que ha passat avui. Tot ha començat quan li he dit que aquest cap de setmana no podria quedar perquè he de preparar una avaluació. Encara sento els seus crits, els seus insults i sento clarament la forta empenta que m'ha donat. Aquesta vegada no he caigut, però ha estat pitjor. No comprenc com s'atreveix a dir-me coses tan desagradables, no sé per què em dóna empentes. Em pregunto si això sempre passarà entre nosaltres. Però la veritat és que no sé que fer. M'agrada en Joan, m'agrada la música i m'ho passo bé amb les meves amigues".

.ACTIVITATS tutoria: El Diari de LauraActivitats Individuals

1. Què puc fer? Què m'aconselles que faci?
2. Què creus que és el més important per a la Laura? Què creus que és el més important per Joan? Per què creus que tenen aquest problema?
3. Com se sent la Laura? Com se sent en Joan? Explica el millor que puguis i amb detall els sentiments de la Laura i els sentiments d'en Joan.
4. Escribe cinc coses que se li puguin estar passant pel cap a en Joan quan està empenyent a la Laura.
5. Escribe cinc coses que li poden estar passant pel cap a Laura quan està a terra.

6. Què faries tu si estiguessis en una situació semblant a la de la Laura?

ACTIVITATS. Llengües i Literatures. TEXTS LITERARIS. Treballant a través del comentari de text, fragments literaris d'escriptores és com assolirem els objectius de:

1. Difondre a l'aula la idea errònia de l'amor romàntic que sustenta la nostra societat a través de texts literaris, novel·les i mitjans audiovisuals.
2. Propiciar el contacte amb la literatura escrita per dones que han escrit un text creatiu amb la intenció de fer una crítica a la violència vers les dones que s'amaga en el món quotidià.

3. Desemascarar l'herència cultural descobrint els textos a on s'imposen patrons de comportament i models afectius en relacions asimètriques.

TEXTS LITERARIS

- BAUSCH, R., contes "Alguien que me cuide" i "Fatalidad" ed. Tropismos 2004. El llibre amb el títol de "Alguien que me cuide"
- BRÖNTE Charlotte, Jane Eyre Ed. Colección Austral. Ed. Espasa-Calpe.
- CAROL OATES, Joyce. Violada. Una història d'amor. Ed. 62. BCN. 2005
- GRANDES, A. Conte "La buena hija" del llibre Madres e hijas . Ed. Anagrama. 1997.
- MANSFIELD, Katherine. Cuentos Completos. Alba Ed. 1999. conte: "La niña que estaba cansada".
- O'CONNOR, Flannery "La buena gente del campo" a Cuentos de mujeres solas, Ed. Alfaguara, o Obras completas. Ed. Lumen 2005.
- PARDO BAZÁN, Emilia "El revólver i/o Las medias rojas"
- PÀMIES, Teresa. Dona de pres. Ed. Proa 1985
- RODOREDÀ, Mercè. La plaça del diamant. Biblioteca Hermès 2003
- SHELLEY. Mary. Maurice o la cabaña del pescador. Ediciones B. Barcelona 2001. i/o la novel.la Frankenstein. També tenim a l'abast la pel.lícula.
- SEBOLD, Alice. Des del meu cel. Ed. Empúries. Narrativa. Barcelona 2003.